

שער הראשון והוא שער התפלה

ופעם שלל לנכח. ישראל שמדוד על הר כינו ספקה
זוהמתן כו'. ענין לשון הכרזות אשר קדשו כו':
פרק ו טעם היות החפלה בלשון 'ופ' קולי אל ה'
אקרא, אליו פי קראתי וגו', ודברי רז"ל
המגיבים קולו בהשלמו ה"ז מניצולו השקר כו', ודברי
אליהו הנביא ע"ה קראו בקול גדול:

פרק ז ענין חפלה בלשון לעקה עם היות החפלה
בלשון לחש. טעם היות החפלה בעמידה,
'ופ' הנה ברכו את ה' וגו'. שני טעמים בענין כוון
הרגלים. המלאך הניזו אש והניזו מים, עושה מלאכיו
רוחות וגו', וכספה וגם ללהה נכפו וגו':

פרק ח טעם לכריעות והשתחויות של חפלה,
ולתקומם ומנינם, ופירוש ג' ברכות
ראשונות, וטעם אין קורין אבות אלל לנ' וגו'.
טעם עלינו לשבח אחר החפלה, וטעם כ"ג שושה
בסוף כל ברכה המאריך כיון שכרע כו': מקום
החפלה שיהיה במקום נמוך ופסוק ממעמקים
קראתיה ה':

פרק ט המחפלה לר"ך שיתן עינו למטה ולבו
למעלה, בב' הקדמות:

פרק י טעם לדברי רז"ל אין דבר שנקדושה
במחנה משערה:

פרק יא גודל מעלת חפלה הגבור ודברי רז"ל על
פסוק ואני חפלהי וגו', הן אל כבוד לא
ימאס. שלשה טעמים במעלת חפלה הגבור, ופסוק
אשר יהודו נחמתי כבוד וגו':

פרק יב מעלת המחפלה על אחרים, וגודל מעלת
הקדמת החפלה לגרה, והיוצו גדולי הדור
להחפלה על אנשי דורם. ענין שמואל הנביא כשהחפלה
על ישראל, ופי' מארז"ל לבש שמואל הלוקן של ישראל
כו'. ענין הדויו על ההפאים, ופסוק מכהם פטעיו
וגו'. טעם היחר לדרוש גדיוקים שיחפלוו בעדם
ועם היות זה אסור למלאכים כו': שני טעמים למעלת
החפלה קודם לגרה, ופי' קראתי מנשה לי וגו' ופן
המאך קראתי וגו':

פרק יג מעלת החפלה ביום ההעניה, ופי' כי מן
היום הרשטון אשר נהה אל לבך וגו',
ופסוק ויהי פרס יקראו וגו'. טעמים במעלת חפלה
ההעניה ופסוק ואני בהיותם לבושי שק וגו', וירא
אלהים את מעשיהם. הפרס הדברים שיש בין האדם
למלאך, ומש שדומה האדם למלאך, וכמה למוד משה
ביום מורה שזכהו ובלילה מורה שבע"פ, ופי' חפלה
לעני כי יעקוב וגו': מאמר רז"ל כל העניה שאין
בה משועשי ישראל אינו העניה, וענין החגיגה,
ועם הלוקו העניות מהם לבד ביום ומהם יום
ולילה, ופסוק כה אמר ה' צום החמישי וגו':

פרק יד ספק יקרה בענין החפלה ודברי רז"ל,
הקב"ה מחזיק לחפלתן של גדיוקים, וענין
ג' החפלות ערב ובקר ולהרים, וענין חפלה רבי
הב"ד, ומאן גדול הנס המהרון מן הראשון כו':
פרק טו החפלה היא מצוה מן החבור, וענין
גדולה חפלה יזכר ממעשים טובים, ופי'
ל

הקדמה מאמר כי אינו שנה לאדם שיטוב ממעשיו
הטובים, כל איש ואיש כפי הכנתו וכחו
חייב לעסוק בהורה כו', תהלה דינו של אדם על
ביטול מורה. אל תדון את הברך עד שחגיגי למקומו
כו'. בנו של ריב"ל ראה עליונים למטה ותההוים
למעלה. כל שהמתו מרובה ממעשיו כו'. כל אחד
מישראל חייב להשדל בלמוד ההורה וקיום המורה
כו'. הראה הקב"ה למהר"ר דוד דור ודורשיו כו'.
גודל שכר המזכה את הרבים והלדיק מזכה גם לאחר
לפירחו בלמידה שמועותיו, ולדיקים במיתהן קרייין
היים. מה שמדע כל חכם בפירוש ההורה הוא
בכלל מורה שבע"פ. פסוק לב עבוד ברא לי וגו',
אל תשליכני וגו', השיבה לי וגו', רמז לנפש
רוח ושמה. גדולים דיוקים יזכר ממלאכי השמים:

פרק א אין ראוי לאדם שישאל לרכיו מהשמים
דרך חיוב והכרח כו'. ופסוק מי הקדימני
ואשלים. אל העש חפלתך קבע כו'. ענין השבילים
וגלובקאות שהראה ר' עקיבא לקיסר. טעם מילה
ליום שמיי. עיקר החפלה לישראל ופסוק ואני לאני
וגו'. אין לשאול ולבקש דבר כי אש מהשם יה' לא
תשרי מעלה ולא ממלאכים כו', ופסוק הנה אנכי
שולח וגו'. מי שיש לו מהם יקה לביטו ליטרא יק
ולא בשר כו'. אין ראוי שיחפלה לאל אלא על
דבר הכרחי כו'. טעם למה הולך יהושע להעמיד
שמש ורחה:

פרק ב לעולם יסדר אדם שבוה של מקום ואח"כ
יחפלה. מיום שנרא הקב"ה את עולמו
לא היה אדם שקראו להקב"ה אדון אלא אנכרם כו'.
סיימתינהו לכלהו שבהי דמדך, ופסוק לה' אלהים
הרחמים וגו'. מיום שנרא הקב"ה את עולמו לא
היה אדם שקראו בנאות עד שנראה חנה כו'. דבר
קשה הנראה בענין החפלה, ופי' ואמרו הושיענו וגו':

פרק ג ביאור כי עיקר החפלה היא הכונה וגם
הדבור, ופירוש שמש קולנו כו'. ביאור
פסוקי שומע חפלה, הנה אנכי וגו', אלהי כל בשר
וגו', רצון ירחי וישעה וגו', והעל שועה וגו',
מחזק ענינים וגו':

פרק ד ענין זמני החפלה ערב ובקר ולהרים,
ופי' חפלה ערבית רשוח. מה שרומז ג'
חפלות אלו, ובאור פסוקי וזכור את בוראך וגו',
אמר האלוהי וגו', ה' בקר השמע קולי וגו', חכון
הפלתו וגו':

פרק ה ענין היות החפלה מקום מיוחד וזוכה
המקדש ובעשרה, ודברי רז"ל אין דבר
שנקדושה בזהות משערה ואין חפלה של אדם נשמעת
אלא בב"ה. כל הקובע מקום לחפלותו כו', ופסוק
ברוך ה' ממקומו וגו'. מעלת ה"י ופסוק כי הארץ
אשר אתה ברא וגו', ודרז"ל אוריא דא"י מחכים כו'
יזכר בנ"י כו'. טעם היות החפלה פעם לנכח

חול הנדרכה על המחנך, ודכתי רז"ל לא זזה שכינה מכותל מערבי, ופ' ארוממך אלהי המלך וגו'. טעם לנרכות היותם מסודרות בלשון נכה וסמך, ופסוק שבתי ירושלים וגו' :

שער השני, והוא שער התשובה.

פרק א היות גדר התשובה קרינה לה' מרחוק החטא, ויפרש מלת תשובה, ופסוק קחו עמכם דברים. ענין קבלת השי"ת התשובה בחסד וברחמים, ופסוק כל אשר ימרה את פיך וגו'. השוכח ישראל לראויה להתקבל מתחת פנים, ודרז"ל אני הוא קודם שיחטא בו'. ודרז"ל ד' למות אינם מקבלים פני שכינה בו'. גם כי יחטא בשונג לריך תשובה ורחמים לשימכר, ומה ר"ל ירא חטא ומעלתו, ופסוק בחוס לבני וגו', ודרז"ל הוי זהיר בתלמוד בו' :

פרק ב מהות התשובה החרטה לשעבר ועזיבת החטא לעתיד, ופ' יעזוב רשע דרכו וגו'.

וכי התשובה לריכה שהיא בגוף ובנפש במחשבה ובמעשה בו', ופי' דרז"ל גדול עונו משאו, ודרז"ל המקדש אשה על מנת שאני רשע גמור בו'. עיקר התשובה במחשבה ובהרהור, וענין ד' חלוקי כפרה, והכרח ממנה נחה על מי שהכרה תשובה בלבו, מיד יקרא בעל תשובה. ענין כפרה הקרבנות ואיך מכפרת התשובה בזמן הזה בלי קרבנות, ודרז"ל אפי' שד' מיתות בעלו דין ד"מ לא כפרו, ופ' ארפא משוכחם :

פרק ג ביאור עיקרים אחרים בענין התשובה, ודרז"ל בגולה תשובה שזדונום נעשה לו כזכיות, והידי דמי בעל תשובה בו'. אל יאמר אדם אי איפשי לנבוכ בלאים בו', ומעלת בעל תשובה : **פרק ד** בהפרש שיש בין לדיק גמור לבעל תשובה, ומחמיר רז"ל כל הניביאים לא נהבנאו אלא לבעלי תשובה :

פרק ה לתרץ על רשע שבכ תשובה בסוף ימיו איך יקנה עולמו בשעה א', ודכתי הכי רמב"ן ז"ל בשער הגמול בענין עונש גיהנם וטובו גן עדן והסר לבסוף המזכר :

פרק ו לכאור איך חועיל התשובה על העונות הקאדומים, ודרז"ל עבירות שהחודם עליהם ניה"ג בו', ודרז"ל אדם שיש בידו עבירה ומתודה ואינו חוזר בו' דומה לשובל ושך בידו בו', ופ' הן בעון חוללתי וגו' :

פרק ז כמו שיש חלוק בין עונות לחטאים ולמרידים כן יש חלוק בענין תשובתם, ודכתי רז"ל על זה, ונ' חלוקים באופן החטא חוללתי וכלוטי כפ' שובו בני ישראל וגו', כי ביום הזה יכפר עליכם וגו', ודרז"ל בקש משה שיעשה להם זדוטה כשגגות בו' :

פרק ח היסורין שהשי"ת מביא על האדם מכמה פנים, ויסורין שהביא השי"ת על פרעה ועל אבימלך, וגם בלדיקים השי"ת מדקדק פתחם, ומ

כל האומר תהלה לרוד ג' פעמים בכל יום בו', וטעם היות המזמור בגלף ביה"א, ופסוק פוהח את ידך, וטעם השלם הנו"ן במזמור הזה ופי' נבלה לא מוסיף קום בו'. ועוד טעם עלינו לשבח אחר התפלה בו' : **פרק טז** מ"ע להתפלל על כל צרה שלא חבא על הגבור, ופסוק וכי תבואו מלחמה בארצכם וגו', והסמרינו פני מהם וגו' : ספקות וטעמים על ענין הדיבר ההווה בזמנו זה יוהר מהזמנים שעברו ופי' דרז"ל עיר המזויזה אלף וח"ק ומתו ג' בו'. ופ' ויהיו החמים במגפת וגו'. וענין פסידת האויר בזמן הדבר, ותועלת הנבחרים גם כי הכל גזור על האדם, ותועלת ומשעם פונים מועילים להנצל וקריאה פפוס הקבוצה ושאר פסוקים :

פרק יז טעם התפלה שאנו מחפלים על הגאולה ועל השועה גם כי צעוקי עברו אלף זכמה מאות מהשנים ולא נקבלה חפלתו, ופירוש דרז"ל כל המהאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחהה בו', ופסוק דרבו ה' בהמלחו וגו' :

פרק יח ענין התפלה שהזכרו בחורה שנהקבלו. תפלה חדש הראשון על הגשמים. תפלה נח על המבול. תפלה אברהם אבינו על זרעו בכמה מקומות. תפלה יחזק, ויאל יחזק לשוח בשדה. תפלה יחזק ורנקה על הקרחה, ויטח יחזק וגו'. תפלה יחזק ויפגע במקום ויין שם וגו'. וענין תפלתו ואל היתה על גלותנו זה האחרון, ופי' דרז"ל תפלה ערביה רשות. תפלה רחל וישמע אליה אלהים וגו'. ופסוק הילינו כא. וטעם יראה יעקב מעשו פן יבא והכני וגו'. אל שדי יתן לכם וגו'. תפלה ישראל במלכים ויאתרו בני ישראל וגו'. תפלה משה רבינו א"ה על מכות מצרים. תפלה ישראל על היס. תפלה משה ברעידים ויזעק משה אל ה' וגו'. תפלה משה על עמלק והיה כאשר ירים משה ידו וגו'. תפלה למשה על ענין העבל, ופסוק שיחו איש הרבו וגו'. תפלה למשה במחלונני, ויחפלה משה אל ה' ותשקע ראשו. תפלה למשה על אחרו, ויזעק משה אל ה' לאחר. תפלה למשה במרגלים ועשה יגדל נח כה ה' וגו', ודרז"ל מדה טובה מרובה ממדה פורענות. תפלה למשה על הנהגים ופי' התפלל אל ה' ויסר מעליו וגו'. וטעם למה נענשו בשני נחשים.

תפלה למשה על כניסתו לארץ, אהה החלוק, וטעם היות עונש משה שלא יכנס לארץ, וטעם היות המים ע"י מרים ועניו כבוד ע"י אהרן והמן בזכות משה רבינו ע"ה בו'. תפלה למשה על אהרן, ובאשרן התחנף ה' וגו'. תפלה משה על יהודה, וזאת ליהודה וגו' :

פרק יט כלל הנרכות הם נחלקות לג' מינין, נרכות ההי"ים ונרכות המלוח ונרכות ההודאה, ורמז לג' מיני נרכות אלו כנגד ג' נפשות זומחה היונית ומשכלת, ופסוק ברכי נפש וגו' :

פרק כ ענין הנרכות שאנו מברכים לשם יח' איך יתכן לנכד שמו בזהות ענין הנדרכה שפע ורצוי לתהנך, ופסוק ואנרככה לפני מוחי, וענין

דע אלהי אביך ועזבדו וגו', אשגבנו כי ידע שמי וגו', ודרז"ל כשדי כבשי דרחמנא למה לך כו', וכל המסתכל בד' דברים ראוי לו כאלו לא בא לעולם כו', ומתו וידעתה התי"ח אי אפשר לשכל האנושי להשיג, ולזה אין רהוי לעיני כביוולא באלו:

פרק ב יבאר באי זה לד חבא החקירה על האמונות, ופסוק טוב טעם ודעה למדמי וגו', ופסוק הנה עוללה לא ישרה וגו', וטעם איך נמיר עצמנו לחקור על האמונות כביוחס מקובלים חללו:

פרק ג יבאר המושג שהביא הרמב"ם ז"ל בקיום מציאות השי"ת, והכר המהבד יביא לכל הכ' עקריו ראיות מדרך הסברה ומן המוחש ומן הקבלה מספרי תורה נביאים וכתובים, ויארך לפרש הכ' פנים המכריס ודברי הביא אנוכי הנדמי והשעמי והשמעתי וגו':

פרק ד הראיה מן הקבלה למציאות השם יתב', וענין שמות השי"ת, ופסוק כי כה אמר ה' השמים וגו', ודרז"ל מיום שברא הקב"ה את העולם לא היה אדם שקראו אדון כו', וטעם למה לא נברא האדם עובד, ולמה לא יתחזה מילה לאדו"ר כו', וטעם מילה ליום ה', ופרוש שם נאבות, ודרז"ל אהיה אשר אהיה אי עמכם שבשעור זה כו', כל שמוחו של השי"ת ב' מינים:

פרק ה ביאור שם אלהים ופסוק והסתגלתי וגו', ואלהים וכל השמות לא נהחדשו אחר בריאת העולם ה"ו כי כך היה שמו כו', ההפדה שיש בין אלהים ומלך, ופסוק זה שמי לעולם:

פרק ו יפרש שם אל הנגזר ממנו שם אלהים, וטעם למה לעמים אומר אל ולפעמים אלהים ואלוה:

פרק ז לקרב אל השכל מציאותו יתברך איך הוא נמצא בכל העולמות, ודברי רז"ל מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא, ויהאך הוא נמצא בנ' עולמות כביוחו הוא מקומו של עולם:

פרק ח ביחוד השם ית', ויביא עליו ראיות מן הסברה ומן המוחש ומן הקבלה, ופ' מי יתן טעור ממחש, ופסוק וירא אלהים את כל אשר עשה וגו', עוד כל ימי הארץ. וטעם למה לא נזכר אחדותו כי אם בנפך התורה, ודרז"ל מתיבין זכו לק"ש מאבינו יעקב, וטעם למה נאמרה כל פרשת שמע בלשון יחיד, וטעם שנלשונו בחורה ליחוד פעמים בכל יום, וכנגד שלשה דברים שזריך האדם לאהוב השי"ת בכל לבבו ונפשו ומאדו כחידו ב' מצות גדולות בחורה, מילה חפילין לציית, ורחמי ב' אופיות שנמלח אחד ועל מה מורות:

פרק ט בהרחקת הגשמות, בראיות מן הסברה ומן המוחש ומן הקבלה, ועם הד' יסודות והגשם החמישי, ומה שמענו אשוי דור הפלגה וסבת פעוהם, וענין מה שכחוב וייר ה' לראות וגו', וטעם כנוי השם יתברך במקום ולמה הוזכרה מקום כתיבת התורה, ופסוק קול דברים וגו' ותמונה ליבס

זמה טעם כ"ד של מעלה מענין האדם לפעמים כבניו ובני ביתו, ופסוק וזהב את ה' וגו', וענין היסורין שיקבלם מהשכח ולא יבעו בהם, ופסוק יסרני ה' אך במשפט וגו':

פרק ט יס' מני יסורין וכל מין ב' חלקים, ודרז"ל אם רוחה אדם שיסורין באין עליו יפגשם כו', וזריך שיקבל האדם היסורין לכפרת עון כדי שיכופר, ופסוק אולת אדם וגו', וביאור ענין יסורין של אהבה, ונ"כ ענין נסיון הלדיקים, ודרז"ל חביבין עליך יסורין כו', וענין יסורי רבי אלעזר כפ"ק וענין יסורי רבינו הקדוש:

פרק י בפרש ענין היסורין להיזהר לפעמים נמשכים מחשף האב לבן, ולפעמים ימשך עונש החמא לדורות יותר משלשים ורבעים כמו עונש העגל, ופ' כי אנוכי ה' אלהיך אל קנא וגו', ועונש עון ע"א הנמשך ענשה לכמה דורות:

פרק יא גדול עונש העושה ג' עבירות מוחלפות במזיד ההעושה אמת ב"ב במזיד, ודרז"ל זכה פס חיים לא זכה כו':

פרק יב התשובה בכל חלק שיפגש יש לו קצת שבר ולפי מה שירבה כן ירבה סליחתו, ודברי הר"ן ז"ל במדרש ועשה ישראל וגו':

פרק יג מעלה שמונת ישראל, ודברי רבותינו ז"ל גדולה השובה שמתעב כו', וכל הנביאים נחנבלו לתשובת ישראל, וענין תשובת אנשי ינוה פ"י יונה:

פרק יד יפרש כי השובה ישראל מועילה להם בעו"ש ובעו"ב, והזדונוט נעשות להם כזכות, ומועלה גם ללוחם שלא שבר, כזכות השנים: **פרק טו** מועלת השובה יה"כ גם כי לא היה כל כך שלימה, ודרשה חז"ל בפסוק דרשו ה' בהתמלא וגו', וטעם לדבר:

פרק טז טעם למה יש בחשובה כ"ד דברים המעבדי' אותה כו', כמו שמה הרמב"ם, וטעם למה שגרה ששה"י מחוק לב הרשעים כפרעה, ומאמר הביא השמן לב העם וגו', כי אמה הסבות את לבם וגו':

פרק יז התשובה מצוה כוללה כל החורה כולה וכל התאוה כמו ע"א ות"ח, ושלישן כתיבות בנפך כל התאוה, ושלישן אברים ראשיים שנאדם מוח לב כליות כנגד הכ' מצות המכרות, ופסוק בחנני ה' וגו':

פרק יח התשובה היא סבת הגאולה, ודרז"ל גדולה השובה שמיבאה גאולה כו':

שער השלישי הוא שער היסודות

פרק א לבאר כי כל עיקרי תורתנו נרמשים ורמזים בחורה נביאים וכתובים, ושלישה אדדים להיתמו מהיוויים לחקור על העיקרים והאמונות מדרך השכל והסברה, ומה הם העיקרים שיחקור עליהם ומה הם שנאמין אותם בקבלה, ופסוק

כו', וענין קרבן אדה"ר קין והבל כו', ורואה מן הכוונה לעיקר לעבודה כו' :

פרק יב בעיקר הששי והיא הנבואה, ויבאר ה' סבות למציאות הנבואה וביאור כל סבה וסבה מהחשקן, וטעם בהיות נפש המשכלת נאלצת משולם העליון והשיגה דבריים העליונים אך נעלמו ממנה בנבואה אל זה העולם, וענין המיתה שגם לו אדם הראשון ולדורות הבאים אחריו :

פרק כ בראיית עיקר הנבואה מן המוחש ומן הכחוצים, ומעלה א"י לענין הנבואה, ומה שהשיגו ישראל על הים ונבואת משה רבינו ע"ה וכסוק בפרס ארזך בבבן וגו', וטעם לה' שמות שהנביא נקרא, ונביא רואה חוזה נופה מלאך, ומ"ש הרמב"ם כי גם שיהיה ראוי לנבואה ומכין עצמו לה אפטר שלא יבא כי אם בדרגון אלהי :

פרק כא מרע"ה הוא אב וזדון של כל הנביאים שלפניו ושלאחריו, ויבאר בראיית מן הסברה מן המוחש מן הכחוצים ומעלה נבואת משה רבינו ע"ה מכמה נדדיו, וגדול מעלת הדור שקבל את המורה, ופ' וילך איש מביט לוי וגו', וספור תולדות יוכבד ובניה רועי ישראל ומיין שמועה ורמזים למינים ומספרם, ופ' וזה לך האות כי אנכי שאתהך וגו', וטעם לנתינת המורה בנבואת זמן, ודברי רז"ל על הענין :

פרק כב ראה מן המוחש על כי מרע"ה רבן של נביאים ופ' ויזא אל בני ישראל וגו', ומכות מזרים ויזיאת מזרים וקריעת ים סוף ומסן תורה וכמה נסים אחרים כולם ראייה מן המוחש על מעלת אדונו משה, וביאור ראייה מן הכחוב מכמה נסים ונפלאות אחרים ע"י משה רבינו ע"ה וע"י שאר הנביאים, ומיין הנסים שנכתבו ונרמזו בחורה קודם לידת מרע"ה המזים ואחר לידתו שבעים הם ק"כ כשמותיו, וכן כלל ללמד שהשקל שזכרו נביאים ונכתובים הם ק"כ ללמד ששקל משה כנגד כל ישראל, ורוב כל הנקיים הללו כוללים נסים אחרים ואין מספר לנדודי הנסים הפורעים, וכן לנשים שנעשו מזמן אשתי כוה"ג עד עשה אין מספר לנגלים כ"ש לנשחרים כמ"ש לעשה נפלאות גדולות כדבר וגו', וענין הנסים הנעשים ע"י הנדיקים, וטעם עושה המשמש בשמות הקדש, ואין יש לו כח לעשות בלי רשותו והבדך :

פרק כג בביאור ענין המעשה ומה תועלתו שגברא בין השמשות, ומה טעם נתייחס פעמים למשה פעמים לאהרן, ודרז"ל על המטה הזה, ומיין הנסים שנעשו ע"י משה, וענין העשר כמות של המזריים ע"י משה ואהרן איך נעשו ונבאיה אופן נעשו, ופ' מזה בידך, ודברי רז"ל דל"ך עד"ש בנח"ב היו חקוקות במטה, ומה טעם נחקקו אלו לבד ולא נכיס אחרים, המעשה נתייחס לשם יתב' ולמשה ולאהרן, וטעם למה שגברא עשו משה ואהרן בעצמות המכות, דל"ך עד"ש בנח"ב עשו במספר קטן מ"ב כמספר שמו, וטעם למה בסמין זה יש ב' הוהיות כפולות דל"ית

איננה רואים וגו' ובמטה רבינו ע"ה אומר וחמונה ה' יבוס וגו' :

פרק י ענין האמונה בקדמותו מ' וענין הקדמות הנלמד עליו הוא שוללי, והרשיות מן הסברה ומן המוחש ומן הקבלה :

פרק יא מה שיחולר השי"ת בנחירים מהחלפים אינם מהייבוס בו רביו אלא יהואר כפי הסעולות הנמשכות ממנו, ודברי הרמב"ם ז"ל על זה ומשל על ענין החולר השי"ת ע"ד סברה, ובסברה הרב בעל העקרים ז"ל והשגתו עליו, ויבאר יושר אמונה הרמב"ם בעקרי חורגתו הקדושה :

פרק יב כל העיקרים רמוזים בחורה ובפרס הד' רמוזים בד' חומשי תורה חזן ממשנה תורה, ספר בראשית תורה על מציאותו יתב' וענין הסענה כו', ואלה שמות רומז קדמותו יתבדך, ויקרא רומז על אחרותו יתבדך, ובמדבר רומז על היותו ית' לא גוף ולא כח בגוף כו', ובמשה תורה נכללו אלו הד' עיקרים בפירוש כי מי גוי גדול וגו' כי לא ראייה כל המונה וגו' שמע ישראל וגו' מעונה אלהי קדם וגו', ארבעה עקרים אלו נכללים בשנים, קדמותו בכלל מציאותו, שמינו גוף בכלל אחרותו, ובנבואת רמזים עקרים אלו, ודברי חז"ל מ"ס ובת"ך שכלותו, ומחלוקת חז"ל בענין כתיבת הלוהות וזיור אורח כתיבת הלוהות לכל אחד כפי סברה, פעם למה לא הוזכר זי"ן ובת"ך בה' דברות, ודברי חז"ל המדה גנוזה מששת ימי בראשית כו' :

פרק יג יקרה לנו עם הכמי האמונה הקדמונים בנבואתו ובמציאותו ית' והנמשך ממנו מה שיקרה לפקח עם הסומא כו', והבדל מעלת אמונתו, ופ' כה אמר ה' בורא השמים וטוטיהם וגו', עזבו את ה' נאלו וגו' :

פרק יד בעיקר ה' שראוי לעבדו ולגדלו כו', ואין מופת על עיקר זה אבל ראוי ומחוייב מכמה נדדיו כו' אם נכדים אם כעבדים. ופ' כי עבדי הם וגו', בן יבד אב וגו', חסדי ה' אזכיר תהלות וגו', ודרז"ל כל מקום שאמא מוצא גדולתו וכו', ויטלים לבאר דל' נדדיו בחיוב העבודה ולרמזם חקנו ה' אל הגדול הנצור והנורא :

פרק טו בעיקר הנזכר מן הסברה ומן המוחש ומן הכחוצים, ופסוקים ואחריו בזי"א משם וגו' ודקה חביה לנו וגו', מלוה ה' חוקן דל וגו', והיה אם שמע השמנו וגו' :

פרק טז יוסף עוד להרחיב בראיית הסברה לעיקר העבודה, ופסוק אשרי איש ירא ה' וגו', אהבה ויראה כוללות כל דלדיו :

פרק יז כלל העבודה לאלהים הוא על הד' נדדיו שגברא נבא בנבואתו במציב הגדול, ויהלק כל מנה החורה לר' חלקים כנגד ד' נדדיו הנזכרים :

פרק יח ראייה מן המוחש לעיקר העבודה, אם במה שאנו רואים בחיוב בעינינו אם במה שראו אבותינו, ודרז"ל יוס שגברא בו אדם הראשון כיון ששקפה עליו המה אמר אלו לי שגא בשביל שסרחתי

כי אם אלהים, ופסוק הודיעני לא את דרכי וגו', ויעבור וגו', ודברי חז"ל זכור ושומר בדבור אחד לאמרו. ורמז ל"ג מדות ופירוטם :

פרק ל יחזור לבאר עוד היעודים שעהידים להקיים, ור"איה גדולה לתורת מרע"ה שכולה היחה מפי הגבורה, ודרז"ל פני משה כפני חמה כו', ופסוק ונתת מהודך וגו' :

פרק לא ראייה עוד לקיים תורתנו מדברים ורמזים המכריזים בחורה, ופעם לנסים הרבה שהם כחובים בחורה ברמז למה לא הזכירו בפירוט, ופעם לתורה שבעל פה ולרמזים שבחורה, ודברי חז"ל ב' מאלמרות נבדלה העולם כו', וכן ר"איה מהד' הכרות והמשמות בשרא ומענין עונש אדם על חטאו, ופעם לדברי חז"ל שאמרו שנתן הקב"ה יום א' שלו לאדם הראשון לו חק"ל שנים ולדורותיו ע', ופ' כי אלף שנים בעיניך וגו' ימי שנותיו וגו', עוד ר"איה לתורה מן השמים מלידת נח ומיעקב אבינו ע"ה, ממזג הפסח וממתינת ה' הדברות והקולות ועקן וקול שופר וגו', ומפסוק דבר אלה עמנו וגו', ומעמוד הענן שהיה יורד פתח האהל, וממכות ה' דברות ומאיתות ה' דברות ופירוטם ומיחה מרע"ה, מכולם ראייה ומפטים לחורה מן השמים :

פרק לב טעם כיון שכל התורה כולה מפי הגבורה למה לא סודרה כאילו יחבר מדבר

בראשית בראשית כו' וקראתי לרקייע כו', וכן טעם על מה שמצינו בחורה שאמר משה לישראל ולא הזכיר בחורה שהאל יתברך דבר לו, וב' פעמים על מה שהזכירו בחורה המלות פעמים לנכה ופעמים שלא לנכה, וכן על מה שהזכירו רוב דברי תורה פעמים בלשון יחיד ופעמים בלשון רבים, וטעם על ענין משה תורה אשר נתתיים למשה ארך לא כבז הדברים כולם כאילו הוא המדבר, חר"ג מלות שבחורה ג' מהם בספר בראשית, קי"ב בספר ואלה שמות, רמ"א בספר ויקרא, ל"ז בספר במדבר סיני, ר' בספר דברים. ויקרא דברים חמ"א סימן להם אמת, בראשית ושמות במדבר קע"ב סימנם עק"ב, וטעם למה נחלקה התורה לה' חומשים, עוד פעם אחר, וביאור זמן נתינת התורה, ודברי חז"ל ב' אלפים זהו ב' אלפים תורה כו', וטעם למה לא יתנה התורה בא"י כיון שעיקר שליחותה וקיומה הוא בא"י :

פרק לג ביאור אם יש אי זה הפרש של קדושה בין קתה התורה לקתה, וב' פעמים לה, כל התורה כולה שחיותה חז"ל אפי' דברים שנראים קלים בעינינו יש בהם יחרון קדושה ומעלה, וחלוק ה' חומשים לפי דרך זה :

פרק לד בעיקר ה' כי כל התורה כולה בין תורה שבכתב בין שבע"פ כולה כחובה מהש"ה,

ממנה אין לגרוע ונהיה אין לעוסף, ור"איה מן הכבד שא"ה לתורת מרע"ה שהשקחה לא עולה ולא מקתה מכתה לדין, ודברי חז"ל י' קבין חכמה ירדו לעולם כו', ופסוק רק עם הכס ועבון הגוי וגו', ופעם לדח"ל אויבא דארעא דישראל מהחיים :

פרק לה ראייה על התורה מן הסברא מן המוחש

וזממונו וחלוקם ומניינם, והלשונות שנקראו בהם חקים ומשפטים כו', והפרש שיש בין מלוא החקים ושאר לשונות ופ' והזכירה אהבה את החקים וגו' :

פרק לו יבאר ראייה הסברא נוסף על מה שבאר בפרק של מעלה ופ' ושמתה את חקתי וגו'.

המלות שבין אדם לחבירו יש לו לאדם שבר בעוב"ה יוחר מהמלות שבינו לבין המקום ששכרם לעוב"ה, ופ' זכור את יום השבת וגו'. וטעם לשביתת השבת ולשביתת המועדים, ויבאר ענין לידוק דיני התורה וענייני האחרות והעונשין, ויבאר תורתנו יתבאר גם כן המסובות הממשכות ממנה למקיימי מלכותה וכן להפך, ויביא ראייה מענין הקשרת כשהחל הנגף בעם, ופעם לקשרת, וטעם לכפרת זה הקשרת, ובאור מלות אחרות שיש בהן כה וסגולה לטובות דומות למלות למקיימים, וטעם כי אינו נראה שבר מלות אלו בכל הדורות, ודרז"ל שהיה בלידת זוכה לפליט נאה :

פרק לח ראייה על דקות התורה מהיעודים שכתבו בה לפיחוד ונקיימו, וטעם למה שיעד הש"י לאדם על עין הדעה כי ביום אכלך ממנו מות וגו' ולא מה בלאות יום, ופ' והאדם אשר נתת עמדי וגו' אף כי אמר אלהים וגו' והאדם אמר זגו' כי שמעת וגו', ודברי חז"ל מות תמות מיחה לאדם מיחה לחוה מיחה לדורותיו כו' וישבז הנוסחאות במה שהזכירו חז"ל, ופרקי ר"ל ובפסיקתא בעונש אדם הראשון ודורותיו, ויבאר כל היעודים שהזכירו בחורה ונקיימו :

דלי"ת וני"ח, ריבוע שמות של ויס"ע ויב"א וי"ח פולה כ"ד כמנין משה, ושמותיו המשולשים הם ע"ב כמנין התכות שהזכרו בחורה ע"ב פעמים :

פרק כד יוסף עוד להורות מעלת נבואת מרע"ה ממעלת שאר הנביאים מכתה פנים, מכתובה מאיתותה ופיתוד לטובה, וידבר ויאמר בחורה כמו ק"ע פעמים, ובגולה דבר ה"ה לא ע"ה אמתי, בכל הנביאים לא נאמר בהם ויאמר וידבר כי אם במרע"ה וביהושע, כל הנביאים קיימו תורה משה רבינו ע"ה ורובם הזכירו שמו בספרים במעלה וכבוד :

פרק כה העיקר הח"י התורה שהיא בדיני היום היא הסורה שנתה למרע"ה, והיא כולה מפי הגבורה, וענין כתיבת התורה ארך ככתה מרע"ה, וסברת חז"ל התורה שהיה לפניו יתברך קודם שנתנה לא היו עדיין האלויות מחוברות לתיבות, ודברי חז"ל התורה היחה כחובה אף התורה ע"ג אף לנכה כו' :

פרק כו בראייה על התורה מן הסברא מן המוחש מן הקבלה. וענייני המלות החליות בגופו וזממונו וחלוקם ומניינם, והלשונות שנקראו בהם חקים ומשפטים כו', והפרש שיש בין מלוא החקים ושאר לשונות ופ' והזכירה אהבה את החקים וגו' :

פרק כז יבאר ראייה הסברא נוסף על מה שבאר בפרק של מעלה ופ' ושמתה את חקתי וגו'.

המלות שבין אדם לחבירו יש לו לאדם שבר בעוב"ה יוחר מהמלות שבינו לבין המקום ששכרם לעוב"ה, ופ' זכור את יום השבת וגו'. וטעם לשביתת השבת ולשביתת המועדים, ויבאר ענין לידוק דיני התורה וענייני האחרות והעונשין, ויבאר תורתנו יתבאר גם כן המסובות הממשכות ממנה למקיימי מלכותה וכן להפך, ויביא ראייה מענין הקשרת כשהחל הנגף בעם, ופעם לקשרת, וטעם לכפרת זה הקשרת, ובאור מלות אחרות שיש בהן כה וסגולה לטובות דומות למלות למקיימים, וטעם כי אינו נראה שבר מלות אלו בכל הדורות, ודרז"ל שהיה בלידת זוכה לפליט נאה :

פרק כח ראייה על דקות התורה מהיעודים שכתבו בה לפיחוד ונקיימו, וטעם למה שיעד הש"י לאדם על עין הדעה כי ביום אכלך ממנו מות וגו' ולא מה בלאות יום, ופ' והאדם אשר נתת עמדי וגו' אף כי אמר אלהים וגו' והאדם אמר זגו' כי שמעת וגו', ודברי חז"ל מות תמות מיחה לאדם מיחה לחוה מיחה לדורותיו כו' וישבז הנוסחאות במה שהזכירו חז"ל, ופרקי ר"ל ובפסיקתא בעונש אדם הראשון ודורותיו, ויבאר כל היעודים שהזכירו בחורה ונקיימו :

פרק כט ביאור כל היעודים המכריזים בפרק הקודם איזה מהם נקיימים ואיזה עתיד להקיים, וטעם לאוחס שמו חז"ל שלא שלטה בהם מיחה, ופסוק ויחל משה וגו' זכור וגו' וטעם כי לא חמלא כחוב שם האי"ה משעה שירדו ישראל למצרים

חכמינו ז"ל על פסוק כי ערך מחמול וגו' :
פרק מג בראיה מן החוש על עיקר זה מכל מה שראינו בחורה בנביאים ובנחומים, ובדברי חז"ל ממה שהסביר ה' למוציא מצרים וברשעים כים נגרש, ושכר אלה"ר ששנה ביום הז' וקדושה העשירי, וטעם לקדושה עשירית ושביעית, ויבאר ז' מעלות ליום שנה על שאר ימי קדושה, וסבה וענין דבקות הש"י בצבואה ומעלתה ובטחומים בנש"י יוחזר מהרש"אונים, ועניניה המההעפים מזה עיין בנשים :

פרק מד יבאר ראייה לעונש העובדים מעונש אלה"ר, וטעם לענין אומרים ז"ל כי מה שנאמר ביום אכלך ממנו כי יום זה הוא יומו של הקב"ה שהוא חלף שנה, וטעם למה יומו של הקב"ה חלף שנה, וטעם למה הוא חלף יסבדך שיענישו למחוייבי מיחה ביום שנמזר דינם. ועוד ראייה מן החוש ממה שעניש קין בריגתו הכל אחיו, ועוד ראייה מן החוש מענין דור המבול ודור הפלגה, כי גם כמה שחוטף האדם בתחשבה ביום לבין בוראו נעש, ונפשו דור הפלגה בנה, היה, וחומר חסדו כדום מתפאף אנשי דור הפלגה, ופסוק זעקו סודים ועמוריה וגו', וטעם לעונש ולער לום וענין מריבתו עם אנבריה אבינו, ופ' אל לא תהי מריבה וגו', וכן ראייה מפרשה ומאביביתך, וטעם למה שנראה שמתפאף זה ועונשם אינו עזה :

פרק מה לבאר מה שנה בשאר חומשי תורה בשכר הדיקים ועונש הרשעים, וטעם למה שנראה כי האומה ישראלית היו גרים בדרך לא להם משעם אלהם לאזור העולם עד שעה שנראו לקבל התורה ונחשבו כל אלו השנים כאילו אינם אומה ולשון בעולם, ודחז"ל אין מול לישראל כו', ממזן המבול שהגיל השי"ת את נח נתייחד זרעו המובחר לחלק השי"ת, ופ' בדרך ה' אלהים וגו', וקיום ישר האבות אימתי נהקיים, ופסוק האלך וקראתי לך אשה מינקת וגו', ורמז למה שאמרו ז"ל בלידה מרע"ה נחמלה הנית כולו אורה, ופ' גם את הגוי אשר יעבודו וגו' ונחתי את מן העם וגו' :

פרק מו להוסיף עוד בראיות מן המהות ממה שהענין השי"ת את פרעה ואת המרים, ופ' ויהי בימים הרבים הכס ויחזונו, ראה ראייה את עני עמי וגו' ואני ידעתי כי לא יתן אהכם וגו', אין השי"ת מעניש את ישראל על מה שהוטאים בדבור בשעת צערם, כי אין אדם נחפש על צערו, אבל נחפש האדם על דבריו שמדבר שלא בצער או אם הצער אינו מוכרח, וכן בדבור טוב שכר האדם, וטעם לעונש מרע"ה ושלא נכנס לא"י כו' :

פרק מז בראיה מן הקבלה על שכר הדיקים ועונש הרשעים מאלהם הרשעון ומתו ומאברהם אבינו ע"ה, וטעם למה לא הוזכר באברהם אבינו ע"ה קודם שהיה לדיק כמו בנה, וענין ירידת קין והבל, ויבאר כל ה' דורות מהדור"ר מאלוהם הנקודים בשמות כולם היו לדיקים, למך שמש את אדם

פרק לה טעם לגדרי החורה וסיגיה שנראים כהוספת על החורה ומלוהיה, וכן טעם לענין הגרעון, מה שאמרו רז"ל בא דוד והעמידו כו', ופסוק עושה אלה לא ימוט לעולם, הוא מרומים ישכון, ויבאר ענין אלה המלות שהעמידו דוד ישעיה ויבנה חבקוק, ויבאר מה שאז"ל ד' גזרות גזר משה על ישראל וצאו ד' זקנים ובטלום כו', עקרי האוי שלל חוסיקף ולא תגרע לא היה כי אם על חורה שבעל פה :

פרק לו יבאר על מה שאמר בפרק הקודם כי עיקר אנוי כל חוסיקף וכל תגרע הוא על החורה שבע"פ, ודרז"ל משה קבל חורה חסיני ע"י, הפסק הנבואה עשהה רושם שגילדו ספקות ומחלקות וקאח רושם בחורה שבע"פ :

פרק לז לדרוש ולחקור ממזן נתינת החורה אם קיימו אותה בכל דור דור כהיותם לדיקים וכלי שצבד מלכיות, ויבאר כל המלות שנהגו ממזן אנבריה אבינו ע"ה עד דור המדבר, וענין המלות שנהגו דור המדבר ושלא נהגו, וטעם למה שראינו שהוקצט מה הסוכות רמז לענין כבוד ולא הוקצט שום רמז לנס הבאר והמן, וטעם למה נמשלה החורה ללחם ומים, ויבאר עוד ענין המלות שנהגו הדורות הבאים אחר מן חורה :

פרק לח לבאר אם חקנות והגדרים שלנו נוהגים בעניני המלות בזמנים אלו אם היו נוהגים כן בכל הדורות, ולמה תקנו בדור אחד מה שלא תקנו בעובדים, ודרז"ל הוו ממזנים בדיון וגו', וטעם לכל הגדרים וסיגים שחקנו חז"ל, וטעם לענין המהגים החלוקים לפי המקומות, וקודם אשר יבנה"ג מה היו מחפליים, וטעם למה קודם החרבן לא היה להם מקום מיוחד להפלה :

פרק לט לבאר העיקר כי, והוא כי השי"ת יודע כל מעשה בני היום ואינו מעלים עינו מהם וידיעוהו מחפת בכל מה שנכרה ויודע כל הכרי הדברים ידיעה אמתית בכל רעבי הומים כו', ודברי חז"ל כל מעשה בראשית צדקתן נכרלו לצביון נכרלו צדקמתן נכרלו :

פרק מ בראיה לעיקר החזכר מן הקבלה, ויבאר ענין השנה האדם בדברים עליונים עד היכן מגעת, ויחזור עוד לבאר בידיעת השם יתב' בכל העמידות :

פרק מא יבאר על הספק הקדום אם ידיעת השי"ת מנרחה לאדם איך יעניש על הרע או איך יש לו שכר על הטוב :

פרק מב בעיקר השי"ת והוא שכר ועונש, ויבאר איך יש שכר קלה ממות בזה העולם ועונש קלה עבירות, ודחז"ל אלו דברים שאדם עושה אוסס אוכל כו', אין שכר ועונש אלא למאוס, ופסוק וסיה אם שמוע תשמעו אל מצותי וגו', ופ' לא איש אל ויכז ובן אדם וגו', וגודל מעלת עיקר זה על כל הי"ג עקרים וחומר עונש כופר בעיקר זה, ופ' הצור המים וגו', ויירר ה' אלהים וגו', ודברי

עולם על הפסוקים, ומעלת זכות ה"ב שבמים מכמה מקומות, וטעם למה נקראו שבטים ומחוז, והשבון כמה פעמים נקראו שבטים וכמה מחוז, עוד ראיות לשכר הדקיקים על פונ מעשיהם מכמה פסוקים ועינים:

פרק טז לבאר ענין עולם הרשעים והכריתות החמרים בצורה ופסוק על שלשים ועל רבעים וגו' וביאור עונשי החורה כרת קרבן ומלקות וארבע מיחות ב"ד, וטעם אריכות הטיס לחופא ב"ד של מעלה ולפעמים אינו מחרץ השם ית' לחופא, והפטרצ בין הטל הרבים ליחיד בענין העונש, מנין המוכחות והפטרצ בין תוכחה ח"כ למשנה חסד והומר עון ע"ל, ופסוק פן יש כנס וגו', וטעם וטעם הנה עבדי יאכלו ופסוק וגו', וטעם היחר הכע"ח לנה, ורבוו הבהמות השחרות:

פרק ז בעיקר השנים עשר והוא ימות המשיח, וביאור עיקר זה, ואין עליו ראיה כי אם באמונת החורה, ויבאר כי עיקר זה יהיה קיום והיווק לחורתו: הקדושה מלרבע פנים, וזמן כפסוק והתגדלתי והתקדשתי וגו', ויחפש להביא ראיות על עיקר זה מן הסברא, ופסוק כי אז אהפוך אל כל העמים שפה וגו', כל הנקרא בשמי וגו', והיה ה' למלך וגו', מקדש ה' כונוו וגו':

פרק נא להביא ראיה מן החוש על עיקר זה, ופסוק כימי אפתח מפתחים ארלחו וגו', ורבוו הנבים והנפלאות שפעשו במחזרים הולרבו על שני פנים, וטעם לשנה הנמים המתגיירים בכל דור ודור, וענין ארבע מלאות דיאל עם פירוש הפסוקים: **פרק נב** ראיות מן הקבלה לעיקר ביחא החסיה ודברי חז"ל שזה דברים קדמו לבריאת עולם, ונבואה בלשם על ענין זה ארלחו ארורו וגו', ופסוק וצב ה' את כבודו וגו':

פרק נג ביאור העיקר השלשה עשר והוא החסיה, ויבאר שלם סבות להכרת החסיה, ויביא הראיות מן השכל מן החוש מן הקבלה, ופסוק ויילר ה' אליהם את האדם, וישלים פסוק זה בראית השכל, וטעם לבני עליה מועטים בכל דור ודור: **פרק נד** ראיות מן החוש על עיקר זה, ואלפטרות ההחיה והיוזבה מכמה פנים, ופירוש צרכה נצודות אחת גבור כו' עד סוף הברכה:

פרק נה ראיות מן הקבלה על עיקר זה ורוב התאמרים הנזכרים על ענין זה בצרף הלך, ופירושם בצורך, ואין ראוי לפשות הכריתין מלמר או משי אלה מפאנ או אמר גפן, ופסוק ראו כי אני אני הוא וגו':

פרק נו להביא עוד ראיות מעורבות לעיקר זה מחשה ואהרן דודי המדבר, מלואה שניכנסו לא"י וכבשוה, מלואה שגולדו ומחו בגלות בכל אחר זמן בית שני, מהלום אשר הלם יעקב: **פרק נז** לבאר אופן החסיה ואיכותה איך תהיה למתים אשר מהו מקרוב ועדיין בשרם על עמאומה, ולעמאומה היבשות ולרקב העמאומה, וללואה

אדם הראשון ד"ן שנה והוא היה ה"ב ונת השלים לפערה, וכל העשרה היו ביחד, וכן בעשרה דורות מנה ועד אברהם ואברהם שמש לנה ר"ה שנה וכיו י"א לדקים מנה ועד אברהם קיימים צדור אחד ל"ה שנה, ותשבון כל הזכר מהפסוקים, וטעם למה אוחס הדורות ארלרבו כ"ב שנים. וטעם למה שזכיר הפסוק ויולד את פלוגי ואל"כ בניו וננות מה נשמנה ה להיות קובץ בשם, וטעם למה ל"ל וימה, וטעם זמה שחור ולרף שניה כל אחד מהם קודמים ללידה למאחרים וזה טעם שני למה שהזכיר וימת. ועוד ויגרש שגר הדקיקים מאברהם אביו ע"ה ויבאר מעלמו יוכל הקודמים וצמה נחמלה, וטעם למה ששנה הש"י ממו אברהם ופסוק כי אז בלח גוים וגו', וטעם ששנה כיוונות שהתנסה הוא לוח נח, וטעם להבטחות להבטיחו הקב"ה לו ולזרעו, וענין השגחה ית' עליו צבור כדשים וזכותו שלא נפסקה ממנו שלשלת הדקיקים, וענין מה שהפטרצ בחורה זונתי אברהם יתק ויעקב ושמות האמהות וקורבה ישמעאל ועשו אלינו, ועוד ראיות לשכר הדקיקים מאברהם אביו וענין הולידו את יתק בן מלה שנה ומלקיחת שרה אשתו לפרעה ולאצמלך, ופירוש ענין הפסוקים ופסוק והחר והלד שרה וגו' ופסוק שוב אשוב אליך וגו', ועוד ראיה לשכר הדקיקים מיתק אביו ע"ה, וטעם לממה הבטחות שהובטח אברהם אביו מה שלא הובטחו יתק ויעקב, וביאור הבטחות הללו בצורך, וביאור ענין ברכה של כוכבים שאומר כוכבי השמים לרוב שרלה שיהיו ברבוי שלא יספרו מרוב וכהו ביחאם ממלרים כש מלואה הליך וגו', והל"כ נמוו כמה פעמים ואיכן אל"כ נהקיימה ברכה זו. וגם דברי מרע"ה והנכס היום כוכבי השמים לרוב ביאור כל ענין זה בצורך עם ביאור הכתובים, ויחז והורלה בשלם ברכות הללו שנהברכו בים ישראל כוכביה חול עשר, ועוד רמו אחר שהם כנגד שלשה כהרים כו', בזכות שלשה אבות הש"י עממיד לדקים בכל דור ודור להגין על ישראל, ודברי חז"ל ג' שריגים אלו ג' שרי גלים היוולדים בכל דור מיראל כו' ומ"ה לדקים, וטעם למה שהזכר קבורתו מה שלא חובר בעשנים דורות הקודמים:

פרק מה לבאר איכות וכמות זכיות אבות הקדושים כמה זכו להם ולזרעם אהריהם לכל הברכות והטובות אשר הובטחו, וגודל מעלת אברהם אביו ע"ה שחשב מהשנות מעלמו עד שנהבה דעמו וזייר מילואה הש"י, אבל שאר דקיקים היה עינים אחר ראיות הדקיקים אהריהם כו', וטעם למלמר הלא לאברהם לך דן מאררף וגו', ויבאר מעלת האבות מכמה לרדין אם מלד הדור אם מלד הזמן אם מלד אריכות ימימה. ועוד יבאר מעלתם כמה זכותם גדולו שעומדת לנו בכל הדורות, וענין קדוש ה' שהקדו ופרכמו מילואהו בעולם והואו שזו לבניהם אהריהם, ויעקב אביו ומעלה על כולן, וטעם למה שהיתה מטחו שלימה, וענין הולדת הי"ב שבטים ושמותם, וטעם למה שארז"ל והמשיח עלו וגו' אחד מהמשה אחד מהמשיח אחד מח"ק, ביאור והשבון דברי

פרק סב היות היות האדם נקרא במקרא שלש שמוות נפש רוח נשמה וסדר מעלתם, וכמה פעמים נזכר כל אחד מהם בחזרה וביחוס ובהזכרים, וכי עיקר מיוח וקיום האדם הוא בנפש, וכן החיים והמות הם דבקים בנפש יותר מברוח ונשמה, והמלות והאזהרות ושכרם ועונשם עיקרם בנפש כו', ומה שארז"ל מנין לחיות המתים מן המורה, ותחית בן הארפית ע"י אליהו, וארז"ל ה' שמוות נקראו לה רוח נפש נשמה היה יחידה, ותחית מתי יחזקאל וגלגול מהילות לאומם שמתו חוץ לארץ:

פרק סג כמה שאלות צענין הקרבנות המידיים ומוספים הכתובים בפרשת פנחס, וההבדל שיש בין הקרבנות וההפלגות ופירושו הפסוק ה' שפתי יתפתח וגו', וכי אין אדם ראוי להרבות בהלווי האל שכוונות סבות רחש השנה ויה"כ שנה ור"ח ועל מה הם רומזים:

פרק סד מ"ש הרמב"ן כי כל המורה מבראשית עד לעיוני כל ישראל מפי הגבורה כו', והספק אשר יש על דבריו, והדברים הכתובים בחזרה שנראים דברי חול יש בהם סוד כיון שנאמרו מפי הגבורה למרע"ה, וכי יש בידינו קבלה של אמת שכל המורה שמתיו של הקב"ה, וכי המורה שנבראת קודם שנברא העולם לא הייתה אלא עשרת הדברות שמהם נשתלשלה כל המורה כולה, וכונת דהמע"ה באלו הפסוקים שפחת בהם חזרת ה' תמימה וגו', עדות ה' נאמנה וגו', פקודי ה' ישרים וגו', מלות ה' ברה וגו', יראת ה' עהורה וגו', משפטי ה' אמת ידקו יהדו:

פרק שירה יבאר ענין אמירת השירה ועטם שירה כ"א, עיני בפתים באריות ויעטם לך:

שהיה גופם כדומן על פני האדמה ונחמזרו עלמזוהם, ולגשרפים, ויביא ראייה לקצת אלו הענינים ממהי יחזקאל, ויבאר פסוקי יחזקאל, ועטם למה שאה"כ מד' רוחות בואי הרוח, וגם יביא אופן תחיה אהם שמתו זקנים שלא היה בפתים לחיות יותר או שמתו מהולי ארבים:

פרק נח לבאר היות החתים בא"י ולא בה"ל, ויביא ע"ז ראיות מן החוש, הסברא, והקבלה, ויבאר מלד השכל, ועטם למה שנברא אדם הראשון מן האדמה ממקום התקדש, ויבאר ראיה מן החוש ג"כ:

פרק נט להקור על עניני החתים, והביא דברי רבינו סעדיה בספר האמונות על הקירות צענין החתים, ולב הרב המחבר לבעדס מן חז"ל נביאים וכתובים ודברי חז"ל:

פרק ס לבאר השאלה אם יערכו לעשות נגדים חדשים, גם אם יערכו לאכול, אם יהיה צנייהם לדיקים ורשעים, צעניני התפלות והברכות, אם יזכרו מה שעבר עליהם בעולם השמות, גם צענין לימוד וקיום המורה ומלוחים אם יהיה בזה שום שינוי בזמן החתים, ודרז"ל ז' קלנו את העולם, וענין אליהו ומעלתו, עיני בפתים באריות כו':

פרק סא להקור בזמן החתים צענין סודר התפלות אשר נתפלל אז, באיזה אופן יהיה אחר שגהיה בני חורין בא"י איך נתפלל והוא יוליכנו קוממיות כו', ועטם למה שנברא קשה על נוסח הברכות שהקנו אנשי כנסת הגדולה, כי איך הקנו זהב העבודה והעלינו בשמחה כו' קרבנות חובותינו והם היו בזמן בית שני והיו מקריבים קרבנות ובהמ"ק קיים כו', וביאור ברכת הין שהקנו מרע"ה ויהושע ברכת הארץ, ורמז לאותיות כל אלו הברכות, ועוד ביאור צענין התפלות שנתפלל לימות המשיח והתפלות שהיו מתפללים קודם, ופ' וחסם הרי ישראל ענינים חתמו ופריכם השאו וגו':

עלינו לשבח לאדון הכל, הנומן לעיף כח, אשר זכנו ועזרנו להשלים הספר הנורא הזה אשר אין זה כי אם בית אלהים עם פרק שירה, אשר יסד והצר ההכס הכולל והשלים מאור הגולה ריש מחיבתא בעיר לפת חוב"ב, סיני ועוקר הרים, כמבר"ר משה נר"ו, ככה"ל יוסף ל"ע מ"טראני, עם המפתח מכל המאמרים הנמלטים בספר ה"ל באיזה פרק, מוכן להפני כל איש ואיש למנוח את מנוקשו בנקל:

תם ונשלם ביום ו' עשרים לחדש סיון שלז"ו לפ"ק, פה וויניציאה:

ועתה נגמר ברפום שנית, ביום א' ו' ניסן תרל"ב לפ"ק,

פה ווארשא: